

Szántai Sárközi Ambrus elnök
Magyar Árnyékolástechnikai Vállalkozások Egyesülete (MARTÉ)

Nyílászárók és árnyékolástechnika (Vitaindító)

Az ezredfordulón Magyarországon is egyre többen megértették, hogy radikális megoldásokra van szükség a fogyatkozó és ezért is dráguló fosszilis energiahordozók megtakarítása érdekében. A figyelem elsősorban az épületek határolószervezeteire irányult, hiszen a korszerű eszközökkel (hőkamerák) szó szerint láthatóvá vált az energia pazarlása.

Energiamegtakarítás – épületfelújítás

Az épületek energiatakarékosságát javító felújítások állami támogatására már 2001-ben, a Széchenyi-terv keretein belül megnyílt a lehetőség. A fokozódó igények és a szakmailag megalapozott szabályok megalkotása érdekében a kormány 2004-ben felkérte az érintett szakágak képviselőit az egyes épületszerkezeti elemek limitjeinek kijelölésére. A grémium akkor megállapította, hogy a „magyarországi épületállomány 92%-a még az 1986-os szabványelőírásnak sem felel meg”! Bizonyára ez tény is felgyorsította a panelprogram elfogadását és beindulását.

Közismert, hogy a hatvanas-hetvenes, de még a nyolcvanas évek nagy társadalompolitikai sikereként éltük meg az országszerte gomba módra szaporodó, állam által támogatott lakótelepek építését, amelyek valóban jelentősen enyhítették a lakáshiányt. A mennyiségi szemlélet előtérbe helyezése, de a kor torz árpolitikája miatt is teljes egészében elmaradt a hatékony energiafelhasználásra törekvő tervezés és kivitelezés. A rendszerváltás idején több mint kétfélmillió ember lakott panellakásban, amelyeknek a növekvő költségei éppen a benne élő, jellemzően alacsony jövedelmű

lakóknak jelentettek óriási kihívást. Ennek feloldására a falak utólagos hőszigetelésétől és a nyílászárók cseréjétől reméltek gyorsan és látványosan érzékelhető energiamegtakarítást.

Megindult tehát a nagy felújítás, és megugrott a műanyag ablakok iránti kereslet

A régi, rosszul záródó ablakokra sokan szereltek ezt megelőzően redőnyöket, ami kiegészítő jelleggel javította a nyílászárók télen-nyáron mutatkozó hiányosságait. Ezeket természetesen eltávolították, és így párhuzamosan megnövekedett az igény a redőnyökre is.

A technológiai sorrendből adódóan az ablakot beépítőktől kérték a régi redőny visszaszerelését vagy új készítését. Ezt a helyzetet kihasználva kezdtek el a redőnyöket beszerelni a nyílászáró-beépítők. Ez óriási felháborodást váltott ki a redőnyösök körében, különösen amikor a helyzeti előnyüket tisztességtelen eszközökkel is fokozták. A takarékoság jegyében történő felújítás eufóriájában könnyen elhitették az ablakforgalmazók, hogy a náluk vásárolt ablakokhoz ajándék redőnyt kapnak!

Kialakult tehát egy új, az eddigiektől eltérő szakmai-piaci verseny, ami a mai napig sem rendezett számtalan új kérdést vetett fel. Vizsgáljuk meg először külön-külön a szakterületeket.

Műanyagnyílászáró-gyártás

A hagyományos fából készült nyílászárók gyártása komplex üzemi rendszert igénylő feladat. A beérkező többnyire fűrészáru-alapanyag egymásra épülő technológiai folyamatokon megy keresztül, amire a profil marógépekre kerül. A megmunkált anyag az összeállít-

tás után még további folyamatokat igényel: pl. felületkezelés. Ezért az ilyen üzemekben feltétlenül szükség van tapasztalt szakemberekre, mert az alapanyag több lépcsőben az ő kezük munkája során alakul át az ablak végleges alkatrészévé.

A műanyag nyílászárót gyártó üzemekbe már a végleges formájú és felületű elemek érkeznek, amelyeket programvezérelt automata gépeken betanított munkások, gépkezelők vágnak méretre és állítanak össze. A felület és profil már az alapanyagot beszállító üzemben válik véglegessé, így az egyes speciális megoldások kivételével nincs szükség széles körű szakmai alapismeretekre.

A gyártás az alapanyag minősége, a gépek technikai szintje, állapota és a személyzet munkavégzésének hatékonysága által meghatározott. Természetesen a különböző gyártók között a végtermék szempontjából jelentős különbségek mutatkoznak, de ezt a piac általában megközelítőleg jól „beárazza”.

Műanyagnyílászáró-beépítés

De mi a helyzet a beépítőkkal? Igazából itt érhető tetten a későbbi minőségi kifogásokat jelentő hiányosságok forrása. Kezdetekben az építést, illetve felújítást végző kisebb létszámú vállalkozások sokszor minden szakképesítés nélküli emberei építették be az ablakokat, mert az tulajdonképpen „nem nagy ügy”. A kereslet növekedésével később kifejezetten ablakbeépítéssel foglalkozó egy-két fős csapatok alakultak, akik valamelyik gyártótól, vagy az egyre nagyobb számban Szlovákiából és Lengyelországból importált olcsó termékeket értékesítették. Eleinte a megrendelők kérésére, később azonban már az ajánlat szakaszában redőnyöket is kínáltak.

A forgalom növelése érdekében kedvezményeket ígértek, sőt ekkor jelent meg az **ajándék redőny** fogalma, ami persze soha nem volt igaz. (Mégis mi van ingyen?) Egyszerű és régi kereskedői fogás bizonyos bónuszokkal történő csábítás, ami jobban beegondolva akár szélhámoságnak is nevezhető.

Így alakult ki az a helyzet, ami lényegében még a mai napig is általánosságban jellemző: az **ablakbeépítők többsége valódi szakképzettséggel nem rendelkező „félkereskedő”**.

Árnyékolástechnikai termékek gyártása

A klasszikus redőnykészítő szakma óriásit fejlődött a felhasznált anyagok bővülésével és a legfejlettebb technológiák általánossá válásával. Ez azonban a jelentős beruházást igénylő fejlesztések nélkül csak korlátozott mértékben működhetett versenyképesen, így csak az

optimális gyártási struktúra szintjére növekedett cégek lettek a szakma meghatározó termelői.

Országosan néhány tucat jól ismert gyártó és a velük viszonteladói kapcsolatban álló, jellemzően beépítők alkotják a mai árnyékolástechnikai szakma összetételét. Becslések és vevőlisták szerint ebbe a körbe mintegy 1800 vállalkozás tartozik, amelyek többségének a napi tevékenysége – hasonlóan az ablakbeépítőkhöz – inkább tekinthető korlátozott szakmai felkészültséget tartalmazó félkereskedői munkának. Természetesen az árnyékolástechnika körébe tartozó széles termékspektrum (textilek, szúnyoghálók, alumíniumtermékek, motorizálás és automatizálás) miatt az erre képes és kész vállalkozók számára komoly szakmai fejlődés lehetősége nyílik meg.

Ennek ellenére az **árnyékolástechnikával foglalkozók komoly felháborodása** váltotta ki azt a fordulatot, amelynek nyomán egyre több árnyékolástechnikai cég felvette a terméklistájába a nyílászárók forgalmazását és beépítését.

(Jelenleg a MARTE tagvállalkozások 30%-a már nyíltan a honlapján is szerepelteti a termékei között a nyílászárókat.)

Az „ablakozás és a redőnyözés” együttes végzése és oktatása

A két tevékenység olyan mértékben összeolvadt, hogy az OKJ-s képzésben ma már egyként szerepelnek. Sőt! Ami a szakágak értékelése és az építőipari struktúrában való elhelyezése szempontjából legalábbis elgondolkodtató, hogy a „Nyílászáró-beépítő és árnyékolástechnikai szerelő” a homlokzatépítők (homlokzatszigetelők) részképzése.

Magyarra fordítva ez azt jelenti, hogy ha valaki homlokzatépítői és szerelői OKJ-s végzettséget szerez, amihez semmilyen szakmai végzettséget és gyakorlatot sem követelnek meg, akkor ezt a három szakterületet jogszerűen végezheti.

Az NSZFH felnőttképzés keretein belül megszerezhető, nemzetközileg is elfogadott szakmunkás-bizonyítványt legnagyobb számban azok célozzák meg, akik önálló vállalkozást kívánnak indítani. A vizsgázókkal folytatott informális beszélgetésekből kiderült azonban az is, hogy egyre többen azért jelentkeznek, mert a külföldön betöltött alkalmazotti munkakörükben, a bizonyítvány birtokában átlagosan havi 600 euróval emelkedhet az ugyanazért a munkáért kapott jövedelmük.

Az OKJ-vizsgabizottságban eltöltött tíz év tapasztalatai alapján – és hozzávetőleg 600 vizsgázó szakmai és emberi felkészültségének megismerése után – kijelenthetem, hogy a képesítések elsősorban a jogkövető magatartás biztosítására elegendők. Lelkes szakemberek, felkészítő tanárok ugyan mindent elkövetnek a felkészítés során érdekes programok, előadások megszervezésével, de ezek nem pótolják az olykor alapvető műszaki alapismeretek hiányát. Továbbá a gyakorlati vizsgák technikai és időkorlátai sem adnak lehetőséget a szakmai készség szintjének a mérésére. A vizsgabizottság tagjaitól ezért sokoldalú leleményességet igényel, ha legalább megközelítőleg fel kívánják mérni a jelöltek tudását.

A fogyasztói panaszügyek intézése során szerzett, de más jellegű tapasztalataim alapján levonható az a következtetés, ami az oktatás szakmai kompetencia-engedélyességéből ered. A Békéltető Testület és más szervezet vizsgálata során megismert esetekből rendre

kiderül, hogy nem mindig biztosított a megfelelő minőségű szakmunka azoknál (hiába van az OKJ-s végzettség a birtokukban), akik semmilyen anyag- és gyártásismereti alaptudással nem rendelkeznek. (És akkor az etikai követelményekről még nem is szóltunk!)

Mi lehet a kívánatos irány? Mit tegyenek a szakmai szervezetek?

Fel kell ismernünk az egyes elemek, folyamatok összeolvadását (pl. a beépítések során), illetőleg a gyártás és a beépítés folyamatának bizonyos szétválását a nyílászárók és az árnyékolástechnika területén is külön-külön.

A szakmák, a vállalkozások, a szakmai szövetségek és az oktatás szereplőinek új alapokra kell építeniük a szakmai kooperációt, és a közös érdekek mentén véggezhető érdekképviseleti, érdekvédelmi munkát.

A nyílászárók és az árnyékolástechnikai termékek gyártásának és beépítésének a szakma, valamint a fogyasztók követelményeinek megfelelő minőségi színvonalát nem az OKJ-s bizonyítványok számának növelésével lehet biztosítani.

A két szakmai szövetség koordinálásával létrejövő minősítő rendszerek kialakításával, illetve az egyes vállalkozások ezen az alapon történő osztályozásával, tevékenységük minősítő oklevéllel történő elismerésével hatékonyabban szolgálhatnánk a velünk szemben támasztott társadalmi igényeket, szükségleteket.